

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Саша Тодорова за дисертационен труд на тема „Девиантни модели на участие в местната власт“

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по направление 3.1. „Социология, антропология и науки за културата“, научна специалност „социология“, шифър 05.11.01, разработена от Люба Динкова Спасова, с научен ръководител доц. д-р Анна Мантарова

Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем 310 страници, в т.ч. 17 фигури, посочените литературни източници са 220, от които 74 на латиница и 11 приложения, които включват таблици и карикатури, публикувани в медиите.

Разработката е актуална и засяга много слабо изследвана област – девиантните модели на участие в местната власт. Работата е повече от навременна, резултатите имат добре обосновано теоретично и практическо приложение.

Съдържанието на разработката е подчинено на темата на дисертационния труд. То следва логиката на научния анализ, което от своя страна предопределя последователността и задълбочеността на анализа.

Изследователската цел е формулирана ясно и конкретно „ да се анализират и обяснят факторите и механизмите, които поражда и възпроизвеждат „модели на девиантно участие в местната власт и факторите и механизмите, по които те се възприемат от част от населението като приемливи“ (с. 2). Посочените задачи произтичат от поставената цел. Обект на изследването са два ключови случая, два противоположни типа девиационни модели (моделът Дупница и братя Галеви и моделът Велинград, симптоматично наричан Беевград).

В дисертационния труд се защитава следната теза „... девиантните модели на участие в местната власт са предизвикани от и са успешни преди всичко заради множеството инкорпорирани в хабитусите структури и произтичащото от това разминаване в ;ценностите и моралните кодове, което води до поведение ориентирано по противоречащи си схеми“.

Дисертационният труд има възприетата класическа структура от 3 глави, в които дисертантката представя своя теоретичен модел, съчетаващ основанията и понятията на водещите теории в областта на изследване на девиантното поведение (аномия, напрежение, адаптация, социални връзки и контрол, субкултури, подземни ценности. Възприетият теоретичен модел на изследването се основава и на постиженията на социологическите традиции, доказали живота в научния свят на понятията: хабитус, капитал, поле, структурни дупки и свързващ социален капитал.

Дисертационният труд започва със сериозен теоретичен анализ на девиантността, защитава се схващането за новите културни модели и субкултури. Анализирани и проблематизирани са схващанията за девиантното поведение и подземните ценности, проблемите, свързани със социалния контрол, самоконтрола и социалната връзка. Дисертантката включва в своя анализ понятия, свързани с теоретични тенденции извън социологията на отклоняващото се поведение, преди всичко социоанализата на Пиер Бордийо.

Изследователският интерес и анализ по-нататък е насочен към девиантните модели и участие в местната власт. Представена е теоретичната им рамка. Описани са и са изследвани новите социално-икономически и културни условия, в които те се проявяват. В съответствие с логиката на хипотезите и теоретичния модел са идентифицирани и подложени на анализ два ключови случая на прекомерна и/или неправомерна лична власт на отделни индивиди, която, според дисертантката, макар и облечени в рационална форма, се упражнява противно на формално-Орационалните правила и на легалните институции (с. 89-90). Направен е контент анализ на медийни публикации във в. „Сега“ и в. „Дневник“, сп. „Тема“ и всички местни вестници в общините Дупница и Велинград. Анализирани са общо 1116 материала, публикувани в шестте наблюдавани вестника като 594 от тях са посветени на модела Дупница, а 574 – на модела Велинград (с. 92). Големият брой единици на анализ е позволил да се направи статистическа обработка на данните и да се използват в анализа статистически показатели и коефициенти на номинална и линейна зависимост, рангова корелация, което е позволило допълнително задълбочаване на анализа.

Анализът е разширен с получената информация от он-лайн коментари и мнения.

Събраната емпирична социологическа информацията от проведените интервюта (107 броя) внася важни акценти в анализа, които засилват аргументацията на авторката

относно връзките и взаимодействията между факторите, обуславящи девиантните модели и стойностите на характеризиращите ги показатели.

Всичко това очертава мащабността на изследването, цялостното съчетаване на методите за набиране и анализ на емпиричната социологическа информация, което, както е известно, може да се случи само при отлична теоретична подготовка на изследователя.

Общата оценка за представения дисертационен труд е, че отговаря на изискванията:

- ❖ Обемът на дисертацията надвишава обичайните размери;
- ❖ Точно и ясно формулираната докторска теза, цели, задачи и хипотези;
- ❖ Анализът е направен професионално;
- ❖ Авторската теза е защитена;
- ❖ Сполучлив опит на дисертантката да приложи своя схема за изследване в дълбочина на особеностите на девиантното поведение сред населението в съответните общини;

Съдържателен анализ на научните постижения на дисертантката, ясна характеристика на научните приноси

- ❖ Идентифицирането на проблема девиантни модели на участие в местната власт и тяхното отрицателно въздействие върху утвърждаването на органите на местното самоуправление в демократизиращото се общество.
- ❖ Направените изводи и обобщения произтичат от анализа.
- ❖ Високото равнище на информираност на дисертантката, което личи от богатия научен апарат. Той е показателен и за проявената научна етика на младата изследователка.
- ❖ Определението на девиантните модели като показателно за социалната ситуация в страната явление (социално-икономическа, политическа и културна). Изграденият на тази основа теоретичен модел, чиято евристична стойност се изразява в разкриването на механизмите на пораждаване на

подобен тип отклоняващо се поведение и причините за възприемането им като приемливи от общността.

- ❖ Аргументацията на същностните характеристики на моделите Дупница и Велингра, основана както на основните взаимовръзки и зависимости в социалната среда на тези общини, така и на тяхната специфика, формирана в резултат на географско положение, икономическия профил, социална структура на населението, традициите и др.
- ❖ Описанието и анализа на обяснителния механизъм за проявлението на парадокса „девиантни модели на участие в местната власт и възприемането им от общността в общините като приемливи“.
- ❖ Проведено е авторско емпирично социологическо изследване, основано на успешно съчетаване на модел на набиране и методи на анализ на събраната информация от гл. т. на обекта на изследването и верифицирането методологията на изследването на девиантните модели и тяхното участие в местната власт.
- ❖ Методологията на изследването, изградена не само на постиженията на съвременните социологически теории, но и на социоанализата на Бордийо.
- ❖ Създадена е база данни по проблема девиантни модели в местната власт, която може да се ползва за вторичен анализ при реализирането на други научни или научно-приложни задачи.

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертацията.

Посочените научни приноси и постижения произтичат от анализа.

Дисертантката има достатъчен брой публикации в академични издания.

Бележки и препоръки

Срамежливо се прокрадва ролята на мръсните пари при формирането на девиантните модели на участие в местната власт. Това може да бъде цел и задача на едно бъдещо изследване на дисертантката.

В по-голямата си част заключението реферира съдържателната част на дисертацията. При подготовката на дисертационния труд за публикуване заключението

да се разшири с изводи и препоръки за социалната практика. Би било добре всяка глава от дисертацията да завършва с изводи.

Лични впечатления за дисертантката

Не познавам дисертантката лично и нямам съвместни публикации с нея.

Задълбоченото ми запознаване с нейния дисертационен труд ми дава основание да кажа, че Люба Спасова е оформен изследовател, с висока чувствителност към актуалните проблеми на обществото.

Заклучение

Налице е оригинален и задълбочен дисертационен труд, с ясни и добре обосновани приноси за развитието на теоретичното и приложното познание в сферата на девиацията. Дисертационният труд притежава несъмнени достойнства и отговаря на високите изисквания за придобиване образователната и научна степен „доктор“ .

На това основание с убеденост препоръчвам на уважаемото научно жури единодушно да гласува за присъждане на научна степен „доктор“ по направление „социология“ (шифър 05.11.01) на Люба Динкова Спасова.

03.09.2013 г.

София

Изготвил становището:

(доц. д-р С. Годорова)